

Tokyo Monogatari (1953, Cuentos de Tokio) de Yasujiro Ozu

El director: Yasujiro Ozu

Yasujiro Ozu, considerat pels seus propis compatriotes «el més japonès de tots els directors de cine», tenia gairebé un únic tema: el model japonès de família i la seva dissolució. En tots els films dels cinquanta-tres que va realitzar apareix aquest tema. En els seus darrers films, el món sencer sembla encarnat en una sola família, els personatges són més membres d'una família que d'una societat, i els límits de la terra podrien establir-se per les parets d'una llar. La família japonesa dels films d'Ozu es mou, com en la vida real, entre la casa i l'escola o la feina, que són, com en cap altre lloc del planeta, com una segona llar. L'estudiant se sent molt unit a l'escola, als mestres i als seus companys de classe, amb els qui mantindrà contacte al llarg de tota la seva vida, de la mateixa manera que el treballador japonès s'identifica amb la seva companyia d'una forma molt poc freqüent a Occident.

Els films de Yasujiro Ozu se circumscriuen dins del drama, però sempre entorn de la família, un gènere que a Occident es podria considerar de segona fila, però que a Àsia, on la família encara és la unitat bàsica de la societat, té una reputació molt superior. Evidentment però, el drama familiar d'Ozu té les seves característiques pròpies. El director no pretén reafirmar la bondat del concepte més tradicional de família al Japó, com fa, per exemple, el realitzador Keisuke Kinoshita, ni tampoc, condemnar-lo, com faria Mikio Naruse en moltes de les seves pel·lícules. El que interessa a Ozu és el trencament de la família i el que això suposa per als seus membres. Hi ha poques famílies felices en els films d'Ozu. La major part dels personatges dels seus films de maduresa estan força satisfets amb la seva vida, però sempre hi ha indicacions que la família deixarà de ser el que ha estat: la filla que es casa i marxa de casa deixant el pare o la mare sols; els pares que marxen a viure a casa d'un fill; la mare o el pare que moren, etc.

La dissolució de la família és sempre una catàstrofe ja que al Japó la identitat individual depèn, en gran mesura, d'aquells amb qui es viu, s'estudia o es treballa. La imatge del pare o la mare seient sols en una casa que ha quedat buida és freqüent en els films d'Ozu. Aquests persones ja no són ells mateixos. Sabem que, d'alguna manera, sobreviuran, però també sabem a quin preu. No semblen amargats, són conscients que els infortunis formen part de la vida, però aquesta acceptació no els tornarà el que han perdut. La raó per la qual els personatges d'Ozu ens causen una enorme emoció és que no són víctimes de res ni de ningú; això sí, estan sotmesos a les circumstàncies de la vida quotidiana, tal i com hi estem tots nosaltres.

Els darrers films d'Ozu emeten una gran sensació de realitat, una realitat que a la vegada transcendeixen. Ozu assoleix el transcendent partint d'un material d'allò més mundà, captura l'existència del dia a dia d'una manera tan real com emotiva. Qualsevol dels seus films és, en certa mesura, un pretext. No és la història el que el preocupa sinó com reaccionen els personatges davant d'allò que passa a la història. Ozu, al llarg de la seva carrera, usa arguments cada vegada més senzills i, en els darrers films, la història és gairebé el que menys importa. Les pel·lícules d'aquest mestre japonès són fetes amb molt poc, fins i tot la posada en escena es veu enormement simplificada: un únic angle de càmera, l'eliminació de "travellings" o panoràmiques... Finalment tot el seu estil està dirigit a mostrar-nos una de les paradoxes de l'estètica: menys sempre vol dir més.

Donald Richie. *OZU*. Editat per La universitat de California Berkeley, 1974

FITXA TÈCNICA

Direcció	Yasujiro Ozu
Guió	Yasujiro Ozu i Kogo Noda
Fotografia	Yuharu Atsuta
Producció	Shochiku i Ofuna
Any	1953

FITXA ARTÍSTICA

Shukishi Hirayama	Chisu Ryu
Tomi Hirayama	Chieko Higashiyama
Same Per	So Yamamura
Shige Kaneko	Haruko Sugimura
Noriko	Setsuko Hara
Kyoko	Kyoko Kagawa
Fumiko	Kuniko Miyake